

Aage Fredberg Knudsen (1917-1990) var en kendt og afholdt person i dansk musikliv og var en utrolig alsidig violinist. Han var et af de tidligste skud af violintalenter, der udgik fra det fynske Musikkonservatorium i 1938 og fra solistklassen i 1940, som elev af konservatoriets stifter Martin Andersen (1886-1987). Han hører til kredsen af "fynske musikanter", som har gjort den fynske musikglæde og standard kendt viden om.

Aage Knudsen startede med at spille til baller på Fyn som 11 årig. Han var ud af en udpræget musikalsk slægt fra Otterup på Nordfyn, hvor hans far Christian Knudsen (1889-1988) og fire farbrødre alle spillede – og snart så man den unge talentfulde violinist i spidsen for et familieorkester, der optrådte overalt på Nordfyn. Han fik sin første undervisning af Peter "Musik" Emmelev (1888-1989) og derefter på konservatoriet i Odense.

Allerede som 19 årig fik han en vellykket debutkoncert i København, og i 1942 flyttede han til hovedstaden for videreuddannelse hos violinpædagogen Ludvig Gunder og Erling Bloch, og hvor han hurtigt med støtte fra violinisten Rich. Dahl Eriksen gjorde sig gældende i de store underholdnings-orkestre, der dengang fandtes i byen.

I 1943 giftede han sig med Tove (født Christiansen) og uden hendes enestående indsats på hjemmefronten ville Aage næppe have nået sine flotte kunstneriske resultater.

Kgl Kapelmusicus

Victor Borge sagde om Bernhard Rosenbaum, som var bratschist i Kapellet fra 1888-1919: ***"Min far spillede i Kapellet i over 30 år - vi kunne heller ikke kende ham, da han kom hjem"***. Min far Aage spillede i Kapellet endnu længere - i mere end 40 år, og var derfor ganske ukendelig da han kom hjem!!

I 1950 blev han fast medlem af det kgl. Kapel, efter at have været assistent siden 1946. Nu begyndte et virke indenfor den københavnske musikverden, hvor han blev en central figur indenfor al orkester- og kammermusik. I 25 år var Aage Knudsen koncertmester for sekundviolingruppen i Kapellet, og det var almindeligt kendt blandt kapelmestre og musikere, at en bedre mand til denne plads, kunne man ikke få. Aage førte minutiøst statistik over hele teatrets ballet og opera repertoire han deltog i. I mange år havde han også en regissørfunktion (regnskabsfører) mht at sammensætte bemanningen af begge violingrupper og fordele prøver og forestillinger ligeligt for alle violinisterne, og derigennem tæt samarbejde med regissørerne Kreiberg, Aage Jensen og Persson. Det kgl. Kapel havde i 1924 ét kvindeligt medlem. I dag er godt halvdelen kvinder, dvs. ca. 40. I 1955 blev Kapellet udvidet i det følgende 10-år fra ca. 70 til over 100 musikere, derfor steg kravene til orkestrets sammensætning. Derfor har han spillet en stor rolle i sikringen af et ensartet og optimalt klangbilled i de to stryger-grupper. Han var utrolig værdsat for sin beredvillighed, sin altid hjælpsomme venlighed og sin evne til at formidle og fordele opgaverne mellem kollegerne. Bortset fra et par korte afbrydelser har Det Kongelige Kapel spillet symfonikoncerter siden kapelmester Johan Svendsen's tid fra begyndelsen af 1900-tallet, og koncertvirksomheden har bragt Det Kongelige Kapel rundt i det meste af Europa. Under Aage's tid er der mange store kunstnere, som har dirigeret Det Kongelige Kapel – f.eks. Erich Kleiber, Bruno Walter, Hans Knappertsbusch, Pierre Monteux, Wilhelm Furtwängler, Herbert von Karajan, Fritz Busch, Otto Klemperer, Carl Schuricht, Rafael Kubelik, Edwin Fischer, Ferenc Fricsay, George Solti, Sergiu Celibidache, Igor Markevitch, Karl Böhm, Christoph von Dohnanyi, Charles Münch, Andre Previn, Kurt Masur og Leonard Bernstein. Især Sergiu Celibidache satte stor pris på Aage og til et interview under en tourne til Italien udtalte Celibidache at Aage var verdens bedste koncertmester for secundvioliner. Han sad derfor på en fremskudt post i Kapellet under ledelse af kapelmestre som Egisto Tango, Johan Hye-Knudsen og John Frandsen. Da han faldt for aldersgrænsen i 1980 blev han straks prolongeret som barselsvikar i sit gamle job og da han fyldte 70 år var der stadig bud efter ham fra Kapellet. Kapelmester Poul Jørgensen udtalte således ***"det føles så trygt at have Aage med"***, hvilket holdt ved til 1989. Det kongelige Kapel har næppe været mere kongeligt end i Frederik d. IX's regent periode(1947-72). Kongen var nemlig musikalsk uddannet og dirigerede jævnligt Det Kongelige Kapel hvor Aage har deltaget i dem alle. Blandt andet d. 8 marts 1970 og solisten i 2. sats af Beethovens 3. klaverkoncert var Prins Henrik. Følgende ordveksling refereres fra prøven: Kongen: tempoet er for langsomt – Prinsen: sådan er mit tempo – kongen: det er mig, der er dirigent – Prinsen: det er mig der er solist – Kongen: ja, men det er mig, der er konge!

Andre symfoniorkestre

Meget tidligt (1935) blev han medlem af Det Fynske Kammerorkester hvor han var koncertmester i en del år. Både utallige gange før; men især efter han faldt for aldersgrænsen i det kgl. Kapel, var der bud efter ham i alle orkestre i det ganske land (Randers, Odense mfl) med dirigenter som Georg Høeberg, Emil Reesen, Sv. Chr. Felumb, Per Dreier, Povl Ingerslev-Jensen, Arne Hammelboe, Martellius Lundqvist, m.fl., og i nabolandet hvor han ofte var koncertmester i Helsingborg og Malmø symfoniorkestre. I Sjællands Symfoniorkester har de haft stor glæde af hans rutine og symfoniske kompetencer. Morten Topp havde tit bud efter ham til at assistere Akademisk Orkester AOK. Han var gæstekoncertmester for Vejle Amatørsymfoni orkester kort før sin død ved Endelave Festspil.

Kammermusik

Aage var i hele dens levetid medlem af Niels Simon Christiansen Kvartetten, som foruden Aage (2.violin) og Niels Simon (1.violin) bestod af Knud Åge Larsen (bratsch) og Børge Hansen (cello) hvor de især i kammermusikforeninger landet over har deltaget i et stort antal koncerter. Før dette fra 1943 var han medlem Dahl Eriksen kvartetten bestående af Rich. Dahl Eriksen (1.violin), Aage (2.violin), Richardt Hansen (bratsch) og Jarl Hansen (cello) med koncerter i bl.a. Odd-fellow pallæet 5.marts 1945 med uropførelse af en N.V. Benzon strygekvartet. Også i den sparsomme fritid dyrkede Aage kammermusik med Landsretssagfører Wilfred Christensen samt Arne Svendsen, Sven Dorph, Adam Øigaard, Lars Grundt, Johan Poulsen og Elvi Henriksen.

Collegium Musicum

Med Lavard Friisholm som dirigent deltog Aage i et stort antal opførelser af moderne musik for Det Unge Tonekunstnerselskabs Orkester (DUT) og 1944-78 for Collegium Musicum i København. Komponister der nu står som velmeriterede »klassikere« i dansk musik. Holmboe og Koppel, tidligere Høffding, Jørgen Bentzon og Riisager, senere N. V. Bentzon og Thybo, er de navne Aage fremhævede når han nævnte de værker der blev opført i 40'erne og 50'erne. Men også uropførelser af Gunnar Berg, Axel Borup-Jørgensen, Erling Brene, Bernhard Christensen, Karl Clausen, Pelle Gudmundsen-Holmgreen, Peder Holm, Mogens Winkel Holm, Finn Høffding, Herman D. Koppel, Jan Maegård, Thorvald Nielsen, Per Nørgård, Ib Nørholm, Knudåge Riisager, Poul Rovsing Olsen, Finn Savery, Sv. S. Schultz, Leif Thyboe, Svend Erik Tarp, Flemming Weis og Henning Wellejus har Aage deltaget i.

Sammensætning af orkestre

For Mogens Wøldike ved drengekorsets fredagskoncerter og de store oratorier i Holmens-Christiansborg- og Domkirken samt i Odd-Fellow palæet deltog Aage fra 1946 til 1959 som aktivt udøvende og med at sammensætte strygergruppen til orkestret. Endvidere sammensatte han orkestrene til korets udenlandsrejser. Hans søn Bjarne (1944-) var med i koret fra 1953. Aage arrangerede også orkestrale strygergrupper for bl.a. Arne Hammelboe, og for Knud Vad i Sorø samt for Ib Glindemann sammensatte han bemanningen til hele orkestre ved pladeindspilninger.

Grammofon og filmmusik indspilninger

Aage har deltaget i et utal af grammofon og filmmusik indspilninger hvor optagelserne fandt sted i Metronom studierne på Vibevej, i Hellerup roklub, i Rosenbergs studier i Vanløse og siden på Frederiksberg, samt på Nørrebro. Også Islev bio og Vanløse kirke blev benyttet til lydoptagelser. Det var ofte med Ole Høyer Som arrangør og kapelmester han siden 1956 indspillede et utal af grammofonplader med kendte sangere og sangerinder: Birthe Wilke, Raquel Rastenni, Ulla Pia, Gustav Winckler, Bjørn Tidmand, Dario Campeotto og Keld Heick. Aage var fast med til indspilningerne for Ove Peters, Sven Gyldmark og hans bror Hugo Gyldmark (Sid Merriman), og han var fra 1955 med hvor Ole Høyer blev arrangør for diverse grammofonselskaber og herigennem også arrangør for andre komponister på film og senere for Helmer Olesen. Fra 1964 var Aage med til indspilninger af filmmusik og til at skaffe orkestret, der leverede musikken til over 60 danske og udenlandske spillefilm i ASA studierne i Lyngby og Nordisk Film studierne i Valby. Hos børnebørnene blev han overordentlig populær da han spillede plader ind for Gasolin. Hans søn Bjarne og svigerdatter Lis deltog samtidig i den såkaldte "Ole Høyer's stjerne kvartet", som medvirkede som backing.

Søllerød Kirkekoncerter

For organist Aksel H Mathisen var Aage engageret til at sammensætte orkestret, hvor han også var fast koncertmester, og flere talenter er rekrutteret herfra bl.a. Ulrik Cold startende som braschist, men senere baryton solist. Kontrabassisten Johan Poulsen var også fast i ensamblet. Et stort repertoire af renaissance musik blev opført og indspillet på plade samt tourne til Sverige.

Danse- og underholdningsmusik

Aage glemte aldrig sin fortid med at spille muntert folke- og dansemusik. Han var derfor tit med til at spille for Ove Peters, Kaj Julian, og i Bror Kalle's Kapel, hos Teddy Petersen i radioen hvor hans program med ældre dansemusik havde en stor og trofast lytterskare. Aage var med på en del af de omkring 1.000 grammofonplader han indspillede. Henry Hansens spillemandsdrag, Ivan Leth's promenade og kaparetorkestre og Otto Lington ved deres radioudsendelser og pladeoptagelser. Aage er derfor med på en lang række populærmusikplader med "gammeldaws musik". Han spillede en del med Wandy Tworek hvor højdepunktet var en tourne til Grønland hvor de holdt koncerter i et stort antal småbygder.

Privat

Aage blev i 1973 ridder af Dannebrogordenen. Aage efterlod sig hustruen Tove (1919-2009), to børn Bjarne (1944) og Karin-Mette (1946) samt fem børnebørn Hans-Christian, Marlene, Rasmus, Kasper og Cathrine Sørine.

Referencer:

1. Martin Andersen: Hjemmemusikken og dens udbredelse. Skandinavisk Bogforlag A/S (1984) s 1-254.
2. Niels Friis: Det Kongelige Kapel. P. Haase & Søns Forlag, 1948
3. Axel Kjerulf: Kongelig Majestæts Musikanter, Boghallen, København 1952
4. Martin Andersen: Smukke resultater ved eksamen. Det fynske Musikkonservatorium's årsberetning 1936
5. Martin Andersen: Tale ved nummer 50 koncert Det fynske Kammerorkester 1942 eller 1943
6. Frands Johan Ring: Nogle gamle fynske spillemænd s 543-571.
7. Knud Rask, Knud Nielsen: Vi er de glade spillemænd fra Fyn. Artikel Hjemmet nr 36, 1985
8. Det Kongelige Kapel: Ekstrakt af historien
9. Portræt: Aage Knudsen 70år. Fyens Stiftetidende, 9. september 1987
10. Portræt: Aage Knudsen 70år. Politiken, 10. september 1987
11. Gitte Kjær og Verner Nicolet: Det Kongelige Kapel 1948 - 1998, Gyldendal, 1998
12. Poul Nielsen: Nekrolog for Aage Knudsen. Politiken (1990) 15.maj
13. Mogens Durholm: Nekrolog for Aage Knudsen. Politiken (1990) 15.maj

Bjarne Fredberg Knudsen